

Läkarnas specialiseringstjänstgöring

Målbeskrivningar 2021

ARBETSMEDICIN

Läkarnas specialiseringstjänstgöring

Målbeskrivningar 2021

Om målbeskrivningarna

I målbeskrivningarna för läkarnas specialiseringstjänstgöring (ST), inklusive bastjänstgöring för läkare (BT), anges de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som krävs för att få ett bevis om specialistkompetens respektive intyg om godkänd bastjänstgöring (kompetenskrav). Målbeskrivningarna ska användas i utbildning för läkare under BT (BT-läkare) och övriga delar av specialiseringstjänstgöringen (ST-läkare), till exempel i utformning av kurser eller när en ST-läkare eller BT-läkare individuella utbildningsprogram tas fram. De ska också användas i bedömning av ST-läkare respektive BT-läkare kompetens och kompetensutveckling.

Målbeskrivningarna består av delmål. Delmålen kompletterar och förutsätter varandra på olika sätt. Det är därför viktigt att läsa dem tillsammans, som en helhet.

I delmålen för BT (delmålen BT) anges endast kompetenskrav, det vill säga inte krav på genomförda utbildningsaktiviteter. Vilka utbildningsaktiviteter som en BT-läkare behöver genomföra för att uppnå ett specifikt delmål avgörs istället utifrån vad han eller hon behöver för att kunna uppfylla kompetenskraven i delmålet.

I delmålen för ST i övrigt (delmålen STa, STb och STc) anges utöver kompetenskrav även utbildningsaktiviteter som ST-läkaren ska genomföra. Där anges också vilka intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav som ska utfärdas. Delmålet STa3, Medicinsk vetenskap, utgör dock ett undantag. I delmålet anges inga krav på utbildningsaktiviteter. Vilka utbildningsaktiviteter som ska genomföras avgörs i stället utifrån en bedömning av vad den enskilda ST-läkaren behöver för att kunna uppfylla kompetenskraven i delmålet.

Delmålen STa och STb är specialitetsövergripande. Delmålen STa gäller för alla specialiteter. Vilka av delmålen STb som gäller för de respektive specialiteterna framgår av specialiteternas målbeskrivningar. Delmålen STc är specifika för respektive specialitet.

BT är den inledande delen av ST. Utgångspunkten är att delmålen för BT uppnås före delmålen för ST i övrigt (delmålen STa, STb och STc). Målbeskrivningen för BT respektive de specialitetsövergripande delarna i målbeskrivningen för ST i övrigt (delmålen STa och STb) är därför utformade så att det ska finnas en kontinuitet mellan dem och en progression i fråga om kompetenskrav. I regeringens proposition Bastjänstgöring för läkare beräknas normtiden för bastjänstgöringen till tolv månaders heltidstjänstgöring för en genomsnittlig läkare utan tillgodoräkningen (prop. 2017/18:274 s. 31). Det återspeglas i nivån på kompetenskraven i målbeskrivningen för bastjänstgöringen.

De kompetensområden som är aktuella under BT är i stora delar samma som under läkarutbildningen. Under BT stärks dock läkarnas grundläggande kliniska kompetens och förmåga till medicinskt beslutsfattande och de förväntas utveckla en större självständighet än under läkarutbildningen. Detta

gäller framför allt för delmålen BT1 och BT2. BT är också en introduktion till svensk hälso- och sjukvård. Av den anledningen anges i vissa BT-delmål (till exempel BT3 och BT4) krav på kompetens som den läkare som utbildat sig i Sverige troligen redan har, men som den som utbildat sig i ett annat land kan sakna. I de fallen behöver den som utbildat sig utanför Sverige antagligen genomföra vissa utbildningsaktiviteter (t.ex. delta i kurser) för att uppnå det aktuella delmålet, medan det för den som utbildat sig i Sverige troligen enbart blir en fråga om bedömning utifrån kompetenskraven i delmålet.

Handlägg används i målbeskrivningen för BT som en vid benämning för åtgärder som en läkare vidtar i relation till en patient. Det kan innebära till exempel utredning, bedömning, remittering eller behandling. I delmålen BT1 och BT2 står *diagnostisera* för *processen att genomföra diagnostik*. Det behöver inte innebära att man kommer fram till en slutlig eller säker diagnos.

I målbeskrivningarna för ST i övrigt anges utöver klinisk tjänstgöring under handledning krav på följande utbildningsaktiviteter: auskultation, kurs och utvecklingsarbete. Med *auskultation* menas här en strukturerad utbildning där ST-läkaren studerar en eller flera medarbetares yrkesutövning och i viss mån utför uppgifter inom det aktuella området. Med *kurs* avses en strukturerad utbildning som utgår från uppsatta utbildningsmål och med *utvecklingsarbete* ett arbete som genomförs i vilket ST-läkaren bidrar till verksamhetens systematiska kvalitetsarbete.

I delmålen BT, STa och STb inleds vissa kompetenskrav med *uppvisa kunskap*. De anger krav på teoretiska kunskaper eller kunskaper om metoder eller arbetssätt. Andra inleds med *kunna* och anger krav på färdigheter eller förhållningssätt.

I delmålen STc används *behärska* för att uttrycka det mest omfattande kompetenskravet. Med *behärska* avses här att läkaren uppvisar de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som krävs för att fullständigt och självständigt kunna utföra de arbetsuppgifter som förekommer inom det område som avses. Det kan till exempel vara att läkaren fullständigt och självständigt kan bedöma, utreda, diagnostisera, behandla och följa upp en patient och använda de tekniker eller metoder som är relevanta för området. *Ha kunskap* används i delmålen STc för att uttrycka ett kompetenskrav som är mindre omfattande än *behärska*. Ofta handlar det då om teoretiska kunskaper. *Ha kännedom* används i delmålen STc för att uttrycka det minst omfattande kompetenskravet.

Arbetsmedicin

Delmålen STa och STb

Delmål STa1. Hälso- och sjukvårdens förutsättningar

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
<p>Läkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> - uppvisa kunskap om hälso- och sjukvårdens olika ekonomiska styrningssystem och deras betydelse för prioriteringar och avvägningar i det dagliga arbetet - uppvisa kunskap om hur förändringar av medicinska, tekniska eller organisatoriska förutsättningar kan få betydelse för var, när och hur hälso- och sjukvård kan bedrivas 	<p>Deltagande i en eller flera kurser</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare</p>

Delmål STa2. Systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
<p>Läkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> - kunna identifiera risker och vårdskador och andra kvalitetsbrister och kunna vidta adekvata åtgärder - kunna utvärdera processer och resultat och kunna ta ett ansvar för att förbättrande åtgärder genomförs 	<p>Deltagande i utvecklingsarbete</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare</p>
	<p>Allmänna råd</p> <p>Deltagande i en eller flera kurser</p> <p>Deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst</p>	

Delmål STa3. Medicinsk vetenskap

Kompetenskrav	Intyg
<p>Läkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> - kunna tillämpa medicinskt vetenskapliga metoder och forskningsetiska principer - kunna kritiskt granska och värdera medicinsk vetenskaplig information - kunna ta ett ansvar för att medicinsk vetenskaplig kunskap omsätts och tillämpas i hälso- och sjukvården 	Intyg om uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare

Delmål STa4. Etik

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
<p>Läkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> - kunna analysera etiska problem med utgångspunkt i medicinsk-etiska principer 	<p>Klinisk tjänstgöring under handledning</p> <p>eller</p> <p>Deltagande i utvecklingsarbete</p>	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	<p>Allmänna råd</p> <p>Deltagande i reflektion i grupp</p>	

Delmål STa5. Ledarskap

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - kunna leda medicinskt arbete på arbetsplatsen	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
- kunna utveckla det multiprofessionella samarbetet på arbetsplatsen	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp	

Delmål STa6. Lärande

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - kunna ta ett ansvar för det kontinuerliga lärandet på arbetsplatsen	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
- kunna förmedla kunskaper inom den egna specialitetens ämnesområde till olika målgrupper	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
- kunna planera och genomföra undervisning		
- kunna handleda medarbetare och studenter	Allmänna råd Handleda under handledning Undervisa under handledning	

Delmål STa7. Vårdhygien och smittskydd

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - kunna ta ett ansvar för arbetsplatsens systematiska arbete med att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning	Klinisk tjänstgöring under handledning eller Deltagande i utvecklingsarbete	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare

Delmål STb1. Kommunikation med patienter och närstående

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - kunna göra patienter och närstående delaktiga i vård och behandling med utgångspunkt i individuella förutsättningar och behov - kunna ge patienter och närstående svåra besked respektfullt, empatiskt och med lyhördhet - kunna stödja patienter i att hantera en förändrad livssituation till följd av sjukdom eller funktionsnedsättning	Klinisk tjänstgöring under handledning Deltagande i en eller flera kurser Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp Medsittning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare

Delmål STb2. Sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - kunna vägleda patienter i frågor om levnadsvanor i syfte att förbättra hälsa och förebygga sjukdomar - kunna stödja patienter i att upprätthålla friska funktioner i samband med sjukdom och behandling	Klinisk tjänstgöring under handledning Deltagande i en eller flera kurser Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare

Delmål STb3. Försäkringsmedicin

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - kunna tillämpa metoder inom försäkringsmedicin som en del av behandlingen av den enskilda patienten	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
- kunna samverka i försäkringsmedicinska frågor som rör den enskilda patienten med aktörer inom och utanför hälso- och sjukvården	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare

Delmålen STc

Delmål STc1

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - ha kunskap om sambanden mellan ohälsa och exponering i den allmänna miljön - behärska bedömning av sambanden mellan ohälsa och exponering i arbetsmiljön	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp Teoretiska studier	

Delmål STc2

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - behärska klinisk handläggning av patienter med tillstånd som är relaterade till exponering i arbetsmiljön, med helhetssyn på patienten och beaktande av patientens medicinska, funktionella, psykologiska och sociala situation	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp Teoretiska studier	

Delmål STc3

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
- ha kunskap om utformning av hälsoundersökningar eller andra kartläggningar av ohälsa på gruppnivå utifrån aktuell exponering		
- kunna genomföra hälsoundersökningar eller andra kartläggningar av ohälsa på gruppnivå utifrån aktuell exponering, och kunna återrapportera till berörda parter	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp	

Delmål STc4

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
- ha kunskap om metoder för utredning av exponeringsförhållanden i olika arbetsmiljöer		
- kunna bedöma utredningar av exponeringsförhållanden i olika arbetsmiljöer	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
- kunna tillämpa resultat av exponeringsutredningar vid handläggning av ärenden på individ- och gruppnivå	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp Teoretiska studier	

Delmål STc5

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - ha kunskap om arbetsorganisationens inverkan på individer och grupper	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp Teoretiska studier	

Delmål STc6

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - ha kunskap om identifiering, värdering och kontroll av riskfaktorer i arbetsmiljön samt om åtgärder för att förbättra ogynnsamma förhållanden - kunna tillämpa kunskaper om identifiering, värdering och kontroll av riskfaktorer i arbetsmiljön samt om åtgärder för att förbättra ogynnsamma förhållanden vid handläggning av individ- och gruppärenden	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp Teoretiska studier	

Delmål STc7

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
<p>Läkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> - ha kunskap om hälsofrämjande och förebyggande arbete i arbetsmiljön och den allmänna miljön - kunna planera, genomföra och följa upp hälsofrämjande och förebyggande åtgärder 	<p>Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare</p>
	<p>Deltagande i en eller flera kurser</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare</p>
	<p>Allmänna råd</p> <p>Deltagande i reflektion i grupp</p> <p>Teoretiska studier</p>	

Delmål STc8

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
<p>Läkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> - ha kunskap om vanliga sjukdomstillstånd och funktionsnedsättningar, deras diagnostik och behandling samt deras påverkan på arbets- och livssituationen - kunna tillämpa kunskaper om vanliga sjukdomstillstånd och funktionsnedsättningar, deras diagnostik och behandling samt deras påverkan på arbets- och livssituationen vid handläggning av individärenden 	<p>Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare</p>
	<p>Allmänna råd</p> <p>Deltagande i diagnostik- och behandlingskonferens</p> <p>Teoretiska studier</p>	

Delmål STc9

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - behärska bedömning av individuell arbetsförmåga, handläggning av arbetslivsinriktad rehabilitering och medverkan i medicinsk rehabilitering i samverkan med samhällets övriga resurser	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp Teoretiska studier	

Delmål STc10

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - uppvisa kunskap om lagar och andra författningar som är särskilt relevanta för specialiteten, inklusive arbetsmiljö- och hälsoskyddslagstiftning samt arbetsrättsliga bestämmelser	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål STc11

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - behärska genomförandet av lagstadgade medicinska kontroller och tjänstbarhetsbedömningar	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp Teoretiska studier	

Delmål STc12

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
Läkaren ska - kunna identifiera och ta hänsyn till medicinsk-etisk problematik som uppstår i förhållande till individ, grupp och arbetsgivare samt tillsynsmyndigheter och andra samhällsaktörer	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Deltagande i reflektion i grupp	

Delmål STc13

Kompetenskrav	Utbildningsaktiviteter	Intyg
<p>Läkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> - kunna tillämpa en helhetsyn på patientens samlade läkemedelsbehandling - kunna anpassa läkemedelsbehandling inom specialiteten utifrån enskilda patienters ålder, kön, vikt, njur- och leverfunktion samt andra eventuella faktorer, till exempel övrig medicinering, samsjuklighet, graviditet och amning - kunna bedöma risker för biverkningar och interaktioner vid läkemedelsbehandling inom specialiteten 	<p>Klinisk tjänstgöring under handledning</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare</p>
	<p>Allmänna råd</p> <p>Deltagande i en eller flera kurser</p>	